

**ЖИТТЯ НА ПАУЗІ:
НАМІРИ ТА
ПЕРСПЕКТИВИ
БІЖЕНЦІВ, ОСІБ, ЩО
ПОВЕРТАЮТЬСЯ, ТА
ВПО З УКРАЇНИ**

РЕГІОНАЛЬНИЙ ЗВІТ ЩОДО НАМІРІВ № 5

Підсумкові висновки

ЛЮТИЙ 2024 РОКУ

Подяки

Дані, використані в цьому звіті, були зібрані завдяки партнерству між УВКБ ООН та Ipsos SA у Швейцарії, які провели опитування біженців з України.

Ми вдячні за активну участь і підтримку партнерам УВКБ ООН, місцевій владі, громадянському суспільству, міжнародним організаціям, волонтерам серед біженців і донорам, а також Міністерству соціальної політики України за внесок в проведення опитування внутрішньо переміщених осіб. Найважливіше те, що УВКБ ООН хотіло б відзначити стійкість і силу внутрішньо переміщених осіб, осіб, що повертаються, і біженців з України, які продовжують ділитися з нами викликами, з якими вони стикаються, своїми страхами та сподіваннями та безпосередньо сприяють просуванню та підтримці діяльності зі збору даних.

Наші контакти:

Регіональне бюро УВКБ ООН у Європі
Email: rbeext@unhcr.org
Веб-сайт: www.unhcr.org/europe

УВКБ ООН в Україні
Email: ukrki@unhcr.org
Веб-сайт: <https://www.unhcr.org/ua>

Ipsos SA у Швейцарії
Шемен дю Шато-Блох 11
1219 Ле Лінгон – Женева
Email: contact_switzerland@ipsos.com

Фотографія на обкладинці:

Польща 32-річна Олена та її 7-річний син Артем приїхали до Польщі з Маріуполя, що розташований на сході України, 22 травня 2022 року. Спочатку вони жили в хостелі у Варшаві, але нещодавно переїхали на орендовану квартиру. Олена поки що працює неповний робочий день, але сподівається знайти більш стабільну роботу. Артем відвідує українську школу у Варшаві. Олена сподівається, що вона та її родина зможуть повернутися в Україну.

Вступ

Щоб переконатися, що голоси біженців і внутрішньо переміщених осіб (ВПО) з України відіграють центральну роль у дискусіях про їхнє майбутнє, а також для того, щоб інформувати про політичні відповіді, які базуються на фактичних даних у приймаючих країнах та в Україні, УВКБ ООН проводить низку досліджень намірів, збираючи первинні дані про профілі біженців та внутрішньо переміщених осіб, їхню поточну ситуацію та наміри, а також фактори, що впливають на прийняття ними рішень. Доповнюючи попередні звіти,¹ цей звіт представляє **підсумкові результати останнього раунду збору даних і вперше включає висновки, пов'язані з досвідом і поточною ситуацією біженців, які повертаються.**² Повний звіт з усіма детальними висновками буде опубліковано окремо.

Аналіз базується на інтерв'ю, проведених в період з січня по лютий 2024 року з близько **4000 сімей біженців** по всій Європі, **4800 домогосподарствами внутрішньо переміщених осіб в Україні та близько 1100 домогосподарствами біженців, які повернулися в Україну** (загальна вибірка склала понад **9900 домогосподарств**, з яких більше ніж з **2400 домогосподарств** взяли участь у цьому та попередньому раундах, які вважаються «поздовжньою підвибіркою»). У дослідженні використовувалась змішана методологія, яка поєднувала телефонні та веб-опитування та використовувала різні підходи до вибірки для кожної групи осіб на основі наявних даних. Вибірку та збір даних проводила Ipsos SA.

-
1. Дивіться [Життя на паузі №1](#) (липень 2022), [Життя на паузі №2](#) (вересень 2022), [Життя на паузі №3](#) (лютий 2023) і [Життя на паузі №4](#) (липень 2023) від УВКБ ООН.
 2. УВКБ ООН визначає осіб, які повернулися, як колишніх біженців, які повернулися з приймаючої країни до своєї країни походження або колишнього постійного місця проживання, спонтанно або заплановано, з наміром залишитися там назавжди, та які ще не повністю інтегрувались.

Ключові висновки

1 ХОЧА БІЛЬШІСТЬ БІЖЕНЦІВ ТА ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ ВСЕ ЩЕ ПЛАНУЮТЬ АБО СПОДІВАЮТЬСЯ ПОВЕРНУТИСЯ ДО УКРАЇНИ В МАЙБУТНЬОМУ, СПОСТЕРІГАЄТЬСЯ ЗРОСТАЮЧА НЕПЕВНІСТЬ, В ТОЙ ЧАС ЯК ПЕРЕМІЩЕННЯ ТРИВАЄ.

НАМИРИ ЩОДО ПОВЕРНЕННЯ БІЖЕНЦІВ ТА ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ

	Планую повернутися в найближчі дванадцять місяців	Сподіваюсь одного дня повернутися	Не вирішив, чи повернусь в майбутньому	Не маю ні плану, ні надії повернутися
 БІЖЕНЦІ	6%	59%	24%	11%
 ВПО	5%	68%	12%	15%

- Частка біженців, які планують або сподіваються повернутися в Україну в майбутньому, зменшилася порівняно з попереднім роком (з **77 до 65 відсотків**), а частка тих, хто не визначився щодо повернення, зростає (з **18 до 24 відсотків**), а також тих, хто повідомляє про відсутність надії повернутися (з **5 до 11 відсотків**).³
- Подібна тенденція спостерігається серед внутрішньо переміщених осіб, де частка тих, хто планує або сподівається повернутися в майбутньому, також зменшилася порівняно з попереднім роком (з 84 до 72 відсотків), а збільшився відсоток тих, хто не визначився щодо повернення (з 9 до 12 відсотків), а також тих, хто повідомляє, що не має надії на повернення (з 7 до 15 відсотків).⁴
- Наміри щодо повернення відрізняються залежно від кількох факторів, зокрема: **близькість приймаючих країн** (для біженців); **ситуація в місцях походження** (наприклад, родичі та/або майно, що залишилося в Україні), **демографічні характеристики/вразливості** (зокрема коефіцієнт залежності) і **перспективи соціально-економічної інклюзії** у приймаючих країнах або районах переміщення (наприклад, участь у ринку праці).
- Зокрема, **більше ймовірно планують або сподіваються повернутися такі біженці, які:** розміщені в сусідніх з Україною країнах (**75 відсотків**) порівняно з тими, хто живе в інших європейських країнах (**62 відсотки**); родом із Чернігівської, Херсонської чи Сумської областей (більше ніж **76 відсотків** у кожній області), на відміну від Полтавської, Закарпатської чи Київської (**60 відсотків** або менше в кожній); ті, чий чоловік та/або сини/дочки все ще перебувають в Україні (**72 відсотки**) порівняно з тими, хто не має найближчих родичів (**57 відсотків**); ті, хто має цілий або частково пошкоджений будинок у місці свого походження (**67 відсотків**) порівняно з тими, хто не має житла (**60 відсотків**); домогосподарства, які складаються лише з людей похилого віку (**79 відсотків**) або мають більше ніж два утриманці на дорослого (**76 відсотків**), на відміну від тих, хто не має утриманців (**61 відсоток**); та тих, хто не працює в країні свого поточного перебування (**77 відсотків**) порівняно з тими, хто працює або шукає роботу (**62 відсотки**).
- Що стосується внутрішньо переміщених осіб, швидше за все, планують або сподіваються повернутися ті, хто: родом з Херсонської, Миколаївської, Харківської, Запорізької чи Дніпропетровської областей (більш ніж **77 відсотків у кожній**), на відміну від Луганської, Київської області чи міста Київ (**67 відсотків або менше**); ті, чий чоловік та/або сини/дочки залишаються в місці походження (**86 відсотків**) порівняно з тими, хто не має найближчих родичів (**69 відсотків**); ті, хто має цілий або частково пошкоджений будинок у місці свого походження (**81 відсоток**) порівняно з тими, хто не має там житла (**53 відсотки**); ті домогосподарства, які складаються лише з людей похилого віку або мають більше ніж двох утриманців на дорослого (**80 відсотків**), на відміну від тих, хто не має утриманців (**64 відсотки**); та тих, хто не працює в поточній зоні переміщення (**77 відсотків**) порівняно з тими, хто працює або шукає роботу (**70 відсотків**).

3. Результати річної давності стосуються тих, що представлені в *Життя на паузі №3* (Лютий 2023) від УВКБ ООН.

4. Зверніть увагу, що 72 відсотки ВПО, які планують або сподіваються повернутися в майбутньому, дещо відрізняються від суми відсотків, наведених у таблиці вище, через округлення десяткових значень (кількість ВПО, які планують повернутися в наступні дванадцять місяців, становить 4,6 відсотка, а тих, хто сподівається на повернення в майбутньому становить 67,8 відсотка).

2 РЕСПОНДЕНТИ, ЯКІ РАНІШЕ ПЛАНУВАЛИ ПОВЕРНУТИСЯ, АЛЕ НЕ ПОВЕРНУЛИСЬ, ПОВІДОМИЛИ, ЩО ЗМІНИЛИ СВОЮ ДУМУ ЧЕРЕЗ СИТУАЦІЮ З БЕЗПЕКОЮ В РАЙОНАХ ПОВЕРНЕННЯ, А ТАКОЖ ЧЕРЕЗ ЗАНЕПОКОЄННЯ ЩОДО ДОСТУПУ ДО ЗАСОБІВ ІСНУВАННЯ ТА ЖИТЛА. ПРО ПОДІБНІ ВИКЛИКИ ПОВІДОМЛЯЮТЬ ТІ, ХТО ЗАРАЗ МЕНШЕ СХИЛЬНИЙ ДО ПОВЕРНЕННЯ ПОРІВНЯНО З ПОПЕРЕДНІМ РАУНДОМ.

ЗМІНИ НАМІРІВ СЕРЕД ПОВЗДОВЖНЬОЇ ПІДВИБІРКИ

	Повідомляли про плани повернутися в попередніх раундах, але вони не здійснилися	Reported hope to return in previous rounds but now are less inclined to return	Reported being undecided or having no hope to return in previous rounds but now are more inclined to return
 БІЖЕНЦІ	7%	15%	4%
 ВПО	10%	10%	8%

- Хоча більшість біженців та внутрішньо переміщених осіб, охоплених повздовжньою підвибіркою, повідомили про ті самі наміри, що й у попередньому раунді (**70 відсотків** біженців і **69 відсотків** ВПО), близько третини опитаних з підвибірки змінили думку щодо повернення, зокрема ті, хто раніше планував повернутися, але не зробив цього, і ті, хто мав надію на повернення, але змінив думку і тепер не визначився з тим, що робити далі або більше не сподівається повернутися.
- Серед тих, чий попередні плани повернутися назавжди не здійснилися, переважна більшість (**81 відсоток** біженців і **76 відсотків** ВПО) вказали, що погіршення ситуації з безпекою в Україні та/або в місці їхнього походження було основною причиною того, що вони не повернулись, як планували. Іншими причинами, про які повідомляли, - частіше біженці, ніж ВПО - були занепокоєння щодо економічних можливостей в Україні (**18 і 6 відсотків**, відповідно) і пошкоджене або недоступне майно (**20 і 7 відсотків**, відповідно).
- Серед тих, хто раніше сподівався одного разу повернутися, але зараз не визначився або повідомив про відсутність надії на повернення, невизначеність щодо завершення повномасштабної війни була одним із головних факторів (**65 відсотків** біженців і **41 відсоток** ВПО) разом із передбачуваним погіршенням ситуації з безпекою в Україні та/або в місці їхнього походження (**47 і 52 відсотки**, відповідно). Іншими причинами, про які часто повідомлялося (особливо серед біженців), було погіршення економічних можливостей в Україні (**37 відсотків** біженців і **17 відсотків** ВПО), їх занепокоєння щодо відсутності достатньої підтримки чи ресурсів для повернення (**27 і 7 відсотків**, відповідно) і через те, що їхня власність була пошкоджена або недоступна (**23 і 12 відсотків**, відповідно).

З ХОЧА ЗАКІНЧЕННЯ ПОВНОМАСШТАБНОЇ ВІЙНИ ТА ОКУПАЦІЇ Є НЕОБХІДНОЮ УМОВОЮ ДЛЯ ПОВЕРНЕННЯ БІЛЬШОСТІ БІЖЕНЦІВ ТА ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ, ДОСТУП ДО ЕКОНОМІЧНИХ МОЖЛИВОСТЕЙ ТА ВЛАСНОСТІ АБО АЛЬТЕРНАТИВНОГО ЖИТЛА В РАЙОНАХ ПОВЕРНЕННЯ Є КЛЮЧОВИМ СТИМУЛОМ АБО ПЕРЕШКОДОЮ ДЛЯ СТАЛОГО ПОВЕРНЕННЯ.

НАМІРИ ПОВЕРНУТИСЯ, ЯКЩО ПОВНОМАСШТАБНА ВІЙНА ЗАКІНЧИТЬСЯ ПРОТЯГОМ НАСТУПНИХ 12 МІСЯЦІВ

	Обов'язково повернувся б	Напевно, повернувся б	Мабуть, не повернувся б	Точно не повернувся б	Не знаю / не можу сказати
 БІЖЕНЦІ	35%	26%	13%	7%	19%
 ВПО	43%	26%	11%	8%	12%

- В той час, коли багато біженців і внутрішньо переміщених осіб остаточно повернулися б в Україну, якби повномасштабна війна закінчилася протягом наступних дванадцяти місяців (**35 відсотків** біженців і **43 відсотки** ВПО), більша частка повідомляє про певний ступінь невизначеності (**58 і 49 відсотків**, відповідно), вказуючи на те, що рішення про повернення також залежить від інших факторів чи обставин.
- Зокрема, доступ до роботи (**42 відсотки** біженців і **18 відсотків** ВПО), закінчення окупації (**34 і 28 відсотків**, відповідно) та доступ до свого майна чи альтернативного житла (**23 і 26 відсотків**, відповідно) є основними факторами або умовами, які вплинуть на рішення біженців та внутрішньо переміщених осіб повернутися – на додаток до закінчення повномасштабної війни. Наявність достатніх ресурсів або підтримки для повернення (**18 відсотків** біженців і **4 відсотки** ВПО) і можливість возз'єднатися з родичами (**17 і 8 відсотків**, відповідно) також входять до п'ятірки факторів для повернення.
- Віддзеркалюючи ці результати, основні перешкоди або причини, про які повідомляють ті, хто не повернеться – навіть якщо повномасштабна війна закінчиться, також пов'язані з занепокоєнням щодо економічних можливостей у районах повернення (**49 відсотків** біженців і **20 відсотків** ВПО) та занепокоєння щодо продовження окупації території (**21 і 23 відсотки**, відповідно). Однак, занепокоєння щодо свого майна чи житла в районах походження (зруйнованих або недоступних) серед внутрішньо переміщених осіб насправді є перешкодою, про яку найчастіше повідомляють (**12 відсотків** біженців та **34 відсотки** ВПО).

4 ЛИШЕ НЕВЕЛИКА ЧАСТКА БІЖЕНЦІВ ТА ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ, ЯКІ ПЛАНУЮТЬ ПОВЕРНУТИСЯ ПРОТЯГОМ НАСТУПНИХ ДВАНАДЦЯТИ МІСЯЦІВ, МАЮТЬ МОТИВАЦІЮ ПОВЕРНУТИСЯ ДО СВОГО КУЛЬТУРНОГО СЕРЕДОВИЩА, ВОЗЗ'ЄДНАТИСЯ З РІДНИМИ ТА ПІКЛУВАТИСЬ ПРО СВОЄ МАЙНО. ОДНАК, ЗНАЧНА ЧАСТКА МОЖЕ БУТИ ЗМУШЕНА ПОВЕРНУТИСЯ, ЯКЩО ВОНИ СТИКНУТЬСЯ З ПРОБЛЕМАМИ В ПРИЙМАЮЧИХ КРАЇНАХ АБО РАЙОНАХ ПЕРЕСІЛЕННЯ, ЗОКРЕМА ЩОДО ПРАВОВОГО СТАТУСУ АБО МОЖЛИВОСТЕЙ ПРАЦЕВЛАШТУВАННЯ.

ПЛАНУЮТЬ ПОВЕРНУТИСЯ ПРОТЯГОМ НАСТУПНИХ ДВАНАДЦЯТИ МІСЯЦІВ

	Так	Ні	Не знають/не визначились
 БІЖЕНЦІ	6%	46%	48%
 ВПО	5%	58%	37%

- В той час, **поки більше десятої частини** біженців і внутрішньо переміщених осіб, які розглядають можливість повернення протягом наступних дванадцяти місяців, лише менша частка (**6 і 5 відсотків**, відповідно) вказала конкретні терміни повернення, а також вжила певних заходів для підготовки до повернення (наприклад, повідомили родичів в Україні, повідомили поточних орендодавців тощо). Водночас значна частина була невпевнена у своїх планах (**48 відсотків** біженців і **37 відсотків** ВПО).
- Основні причини, які біженці називають визначальними для планування повернення в найближчому майбутньому, подібні до попередніх раундів: бажання повернутися до свого культурного середовища (**55 відсотків**) і бажання возз'єднатися з родичами (**35 відсотків**). Для внутрішньо переміщених осіб основною причиною повернення є турбота про своє майно (**28 відсотків**) і бажання возз'єднатися з родичами (**21 відсоток**).
- У випадку, якщо повномасштабна війна триватиме наступні дванадцять місяців, значна частка біженців (**60 відсотків**) зазначає, що вони можуть бути змушені повернутися, навіть якщо це не буде їхнім першим вибором, якщо вони зіткнуться з проблемами доступу до прав і послуг у приймаючих країнах, зокрема пов'язаних із невизначеністю правового статусу або відсутністю можливостей працевлаштування.
- Серед внутрішньо переміщених осіб менше чверті (**23 відсотки**) вказують, що вони можуть бути змушені повернутися, навіть якщо це не буде їхнім першим вибором, якщо вони зіткнуться з труднощами в районах переміщення, зокрема пов'язаними з проблемами пошуку стабільного житла або відсутністю можливостей працевлаштування.

5 ПРИБЛИЗНО ПОЛОВИНА БІЖЕНЦІВ ТА ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ ЗДІЙСНИЛИ КОРОТКОСТРОКОВІ ВІЗИТИ ДО МІСЦЬ ПОХОДЖЕННЯ В УКРАЇНІ ЩОНАЙМЕНШЕ ОДИЗ РАЗ ІЗ ПОЧАТКУ ПЕРЕМІЩЕННЯ. ОСНОВНА ПРИЧИНА ВІЗИТІВ БІЖЕНЦІВ І ДАЛІ ПОЛЯГАЄ У ВІДВІДУВАННІ РОДИЧІВ, А ДРУГА ЗА ЧАСТОТОЮ МОТИВАЦІЯ - ЯК ПОВІДОМЛЯЄТЬСЯ, ЦЕ ДОСТУП ДО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я.

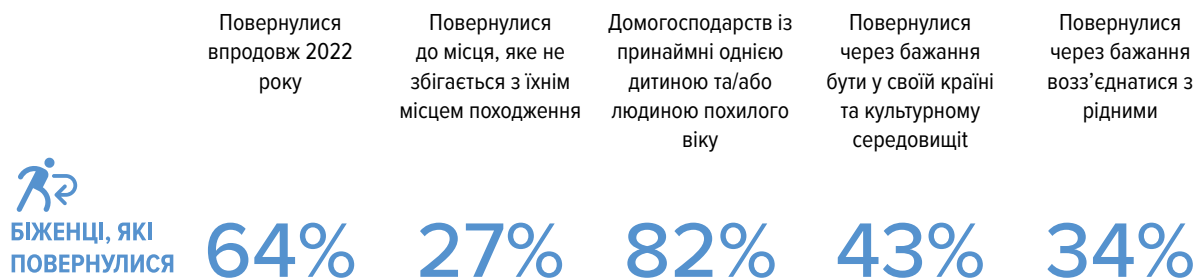
КОРОТКОСТРОКОВІ ВІЗИТИ ДО УКРАЇНИ / МІСЦЯ ПОХОДЖЕННЯ З ПОЧАТКУ ПЕРЕМІЩЕННЯ

	Здійснили один візит	Здійснили більше одного візиту	Не мали змоги здійснити візит	Не думали про необхідність відвідати
 БІЖЕНЦІ	27%	23%	32%	17%
 ВПО	15%	32%	37%	16%

- Опитування показало, що частка біженців, які здійснюють короткострокові візити, і далі збільшується із часом: **50 відсотків** у цьому раунді в порівнянні з **39 відсотками** в останньому раунді (який провели в травні 2023 року). Ситуація внутрішньо переміщених осіб відрізняється незначним зниженням між раундами (з **50 до 47 відсотків**), що частково можна пояснити розширенням охоплення вибірок.
- Ті біженці, які знайшли прихисток у сусідніх країнах, дещо частіше здійснюють принаймні один візит, ніж ті, хто перебувають в інших приймаючих країнах (**55 проти 50 відсотків**). Візити, як правило, концентруються в певні періоди, особливо у святкові дні (наприклад, серпень і грудень). Загалом **9 відсотків** біженців здійснили свій останній візит упродовж січня 2024 року, тоді як приблизно **29 відсотків** із них здійснили візит у період із жовтня по грудень 2023 року, й аналогічна частка - між липнем та вереснем 2023 року.
- За тривалістю перебування **34 відсотки** біженців залишилися менш ніж 1 тиждень, **56 відсотків** - від 1 до 4 тижнів, а решта 9 відсотків - понад 1 місяць (включно з **3 відсотками**, які залишилися більш ніж на 3 місяці).
- Хоча основна причина короткострокових візитів біженців і далі полягає у відвідуванні родичів (**56 відсотків**), а друга за частотою мотивація - як повідомляється, це доступ до охорони здоров'я (**33 відсотки**), після чого – доступ до роботи або щоб впоратися з певними справами на тимчасовій основі (**23 відсотки**) та отримати документи (**19 відсотків**).
- Серед внутрішньо переміщених осіб основною причиною короткострокових візитів є перевірка або ремонт свого майна (**34 відсотки**), а потім відвідування родичів та отримання особистих речей (по **28 відсотків** **кожна причина**).
- Як зазначено в [Позиції УВКБ ООН щодо добровільного повернення до України](#), можливість біженців подорожувати додому на короткий термін може допомогти створити передумови для більш тривалого повернення в майбутньому, як тільки дадуть змогу обставини. УВКБ ООН закликала приймаючі держави підтримувати гнучкий підхід до короткострокових візитів в Україну й рекомендує, щоби правовий статус і відповідні права особи в країні перебування не залежали від візиту в Україну тривалістю менш як три місяців.

6 БІЛЬШІСТЬ ОПИТАНИХ БІЖЕНЦІВ, ЯКІ ПОВЕРНУЛИСЯ, ЗРОБИЛИ ЦЕ У 2022 РОЦІ ТА ПЕРЕВАЖНО БУЛИ ВМОТИВОВАНІ БАЖАННЯМ ВОЗЗ'ЄДНАТИСЯ ІЗ ЧЛЕНАМИ СІМ'Ї І ПОВЕРНУТИСЯ ДО СВОГО КУЛЬТУРНОГО СЕРЕДОВИЩА. БІЛЬШ НІЖ ЧВЕРТЬ ОПИТАНИХ ДОМОГОСПОДАРСТВ БІЖЕНЦІВ, ЯКІ ПОВЕРНУЛИСЯ, ЗРОБИЛИ ЦЕ ДО МІСЦЯ, ЩО НЕ ЗБІГАЄТЬСЯ З ЇХНІМИ ПОПЕРЕДНІМИ ДОМІВКАМИ.

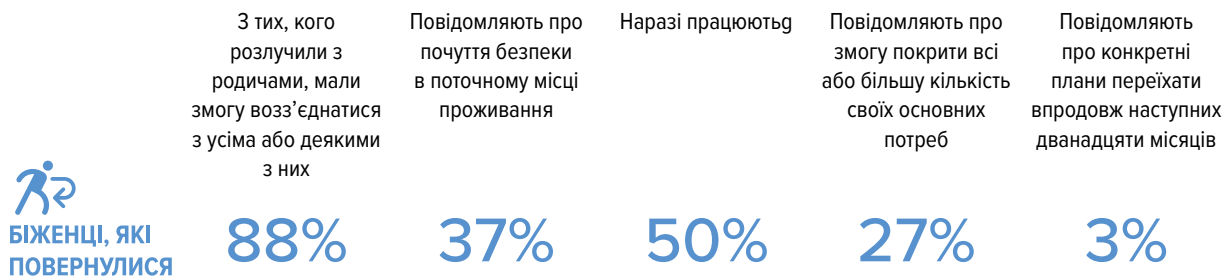
КЛЮЧОВІ ХАРАКТЕРИСТИКИ БІЖЕНЦІВ, ЯКІ ПОВЕРНУЛИСЯ

- Більшість опитаних біженців, які повернулися, зробили це у 2022 році (**64 відсотки**) передусім із травня по вересень (**46 відсотків**), що збіглося з відновленням контролю Уряду України над територіями в північних областях. Близько трьох чвертей повернень відбулися до західних, північних та східних областей, **58 відсотків** повернень із сусідніх країн (особливо з Польщі), після чого йде Німеччина, Болгарія, Італія та Чехія (загалом **28 відсотків**).
- Приблизно **25 відсотків** здійснили візит до України принаймні один раз до повернення, хоча так само зробили це **43 відсотки** тих, хто повернувся після 2022 року.
- Більше чверті опитаних домогосподарств повернулися в інше місце, а не в місце, у якому вони проживали до початку повномасштабної війни. Серед них найбільше тих, хто був родом зі сходу (**60 відсотків** із усіх, хто походить із цього регіону) і півдня (**34 відсотки**), і менш ніж 10 відсотків серед тих, хто походить з інших регіонів. Більшість із них (**60 відсотків**) повернулися в інший регіон, а не в місце свого походження, зокрема люди зі сходу, які повернулися переважно в західні й північні області.
- Серед біженців, які повернулися, більше домогосподарств з дітьми та/або літніми людьми, ніж таких самих домогосподарств серед біженців (**82 проти 71 відсотка**). Водночас, більша частка осіб, які повертаються до Києва, є дорослими особами без утриманців у порівнянні із середнім показником для всіх людей, які повернулися (**28 проти 18 відсотків**).
- Основні причини повернення збігаються з тими, про які повідомляють біженці, які наразі планують повернутися: бажання повернутися у своє культурне середовище (**43 відсотки**) і возз'єднатися з родичами (**34 відсотки**). Серед інших причин повернення, близько третини повідомили про причини, пов'язані з доступом до послуг у районах повернення, зокрема, доступ до освіти та медичних послуг, і близько п'ятої частини повідомили про проблеми доступу до послуг, працевлаштування або труднощів щодо адаптації в приймаючих країнах.
- Як зазначено в [Позиції УВКБ ООН щодо добровільного повернення до України](#), УВКБ ООН не вважає, що заохочення або стимулювання повернення в Україну є доречним у цей час, з огляду на поточну повномасштабну війну й бойові дії, і далі закликає держави утримуватися від примусового повернення громадян і колишніх звичайних мешканців України. Це не заважає біженцям приймати особисті рішення щодо повернення, оскільки повернення у свою країну є фундаментальним правом, яке необхідно поважати. Однак важливо, щоб ці рішення були дійсно добровільними, зваженими й без спонукання до повернення. З огляду на поточну повномасштабну війну та загальну нестабільність ситуації, УВКБ ООН не вважає, що такі добровільні рішення щодо повернення похитують загальну оцінку того, що переважна більшість переміщених осіб з України, ймовірно, мають потребу в міжнародному захисті.

7 БІЖЕНЦІ, ЯКІ ПОВЕРНУЛИСЯ, ПОВІДОМЛЯЮТЬ, ЩО ЕКОНОМІЧНІ МОЖЛИВОСТІ У РАЙОНАХ ПОВЕРНЕННЯ ГІРШІ, НІЖ ВОНИ ОЧІКУВАЛИ ДО ПОВЕРНЕННЯ. УСУПЕРЕЧ ТОМУ, ЩО ПОЛОВИНА РЕСПОНДЕНТІВ НАРАЗІ ПРАЦЮЄ, ТІЛЬКИ ПРИБЛИЗНО ЧВЕРТЬ ПОВІДОМИЛА, ЩО ЗДАТНА ПОКРИТИ ВСІ АБО БІЛЬШІСТЬ СВОЇХ ОСНОВНИХ ПОТРЕБ. КРИМ ТОГО, ТІЛЬКИ ПРИБЛИЗНО ТРЕТИНА ПОВІДОМЛЯЄ, ЩО ПОЧУВАЄТЬСЯ У БЕЗПЕЦІ У СВОЇХ ПОТОЧНИХ МІСЦЯХ.

КЛЮЧОВІ ПОКАЗНИКИ ЩОДО ПОТОЧНОЇ СИТУАЦІЇ БІЖЕНЦІВ, ЯКІ ПОВЕРНУЛИСЯ

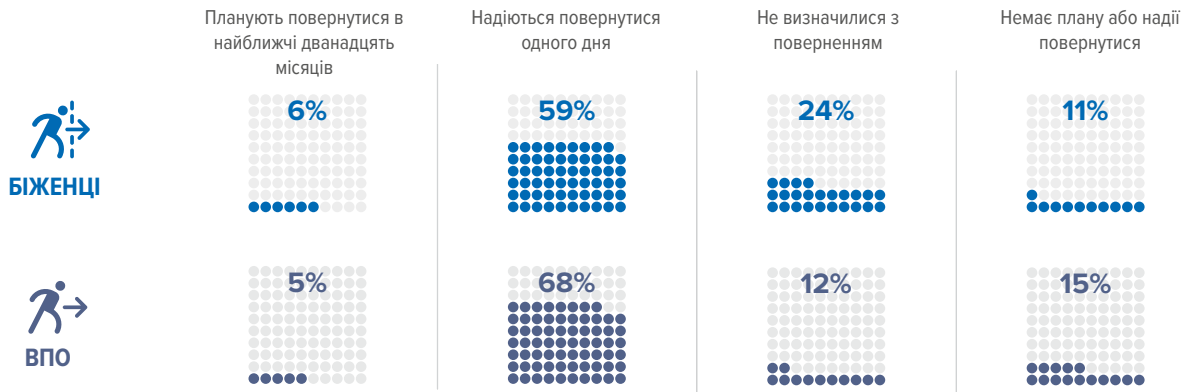
- Серед біженців, які повернулися, які вказали, що були розлучені з родичами внаслідок повномасштабної війни (**78 відсотків**), більшості вдалося возз'єднатися з усіма або деякими з них після повернення (**88 відсотків**), хоча менша частка серед тих, хто повернувся в інше місце, а не в місце проживання до повномасштабної війни (**71 відсоток**).
- Переважна більшість біженців, які повернулися до місця свого походження, змогли повернутися до своєї попередньої власності або житла (**92 відсотки**). Серед тих, хто повернувся в інше місце, **27 відсотків** повідомили, що їхнє попереднє житло було значно пошкоджене, а **13 відсотків** були невпевнені щодо його становища.
- Тільки **37 відсотків** біженців, які повернулися, повідомляють, що почувуються в безпеці у своїх поточних місцях, хоча більша частка серед тих, хто повернувся в інше місце в порівнянні з тими, хто повернувся до місця свого походження (**47 проти 33 відсотків**). Відчуття безпеки було також більше серед тих, хто проживає в західних або центральних областях (приблизно **50 відсотків**) і менше серед тих, хто проживає на сході (**24 відсотки**).
- Половина респондентів біженців, які повернулися, наразі працюють (у порівнянні з **39 відсотками** серед ВПО), а решта є безробітними (**15 відсотків**) або не є економічно активними (**35 відсотків**, переважно пенсіонери та люди, які доглядають інших на постійній основі).
- Ті, хто зараз проживає в Києві, частіше працюють (**65 відсотків**), це ймовірно, пов'язано з тим, що є вища поширеність дорослих без утриманців.
- З тих, хто наразі працює, **30 відсотків** повідомляють, що їхня робота знаходиться на нижчому рівні, як порівняти з тією, яку вони мали раніше, тоді як **10 відсотків** вказують, що їхня робота знаходиться на більш високому рівні, включно з тими, хто не працював раніше.
- У порівнянні з їхніми очікуваннями перед поверненням, значна частина біженців, які повернулися, повідомляє, що економічні можливості гірші, ніж вони думали (**55 відсоток**), причому вища поширеність серед тих, хто наразі проживає на півдні та сході країни (приблизно **60 відсотків**).
- Лише **27 відсотків** біженців, які повернулися, повідомили, що можуть покрити всі або більшість своїх основних потреб, хоча це стосується **47 відсотків** біженців, які повернулися, які зараз проживають у Києві. Набагато менша частина домогосподарств, що складаються тільки з літніх людей, повідомили, що можуть покрити всі або більшість своїх основних потреб (**14 відсотків**). Також є відмінності між домогосподарствами, де респондент наразі працює, причому **34 відсотки** з них повідомляють, що можуть покрити всі або більшу частину своїх потреб, порівняно з домогосподарствами, де респондент є безробітним (**20 відсотків**) або не є економічно активним (**18 відсотків**).
- Лише незначна меншість (**3 відсотки**) повідомила про конкретні плани переїхати впродовж наступних дванадцяти місяців, хоча приблизно чверть усе ще не були впевнені у своїх планах. Переважна більшість тих, хто планує переїхати, повідомили про наміри покинути країну (**60 відсотків**).

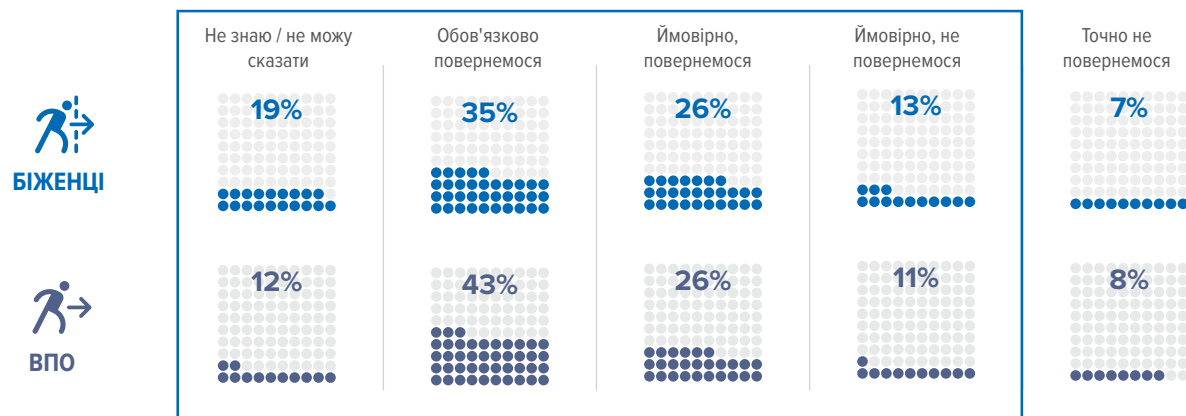
с. Кухарі, Київська область, Україна:
Галина заходить у двір свого будинку, який було відремонтовано УВКБ ООН після того, як його було зруйновано внаслідок бойових дій © УВКБ ООН/Аліна Коваленко.

Результати в цифрах

НАМИРИ ПОВЕРНУТИСЯ СЕРЕД БІЖЕНЦІВ ТА ВПО

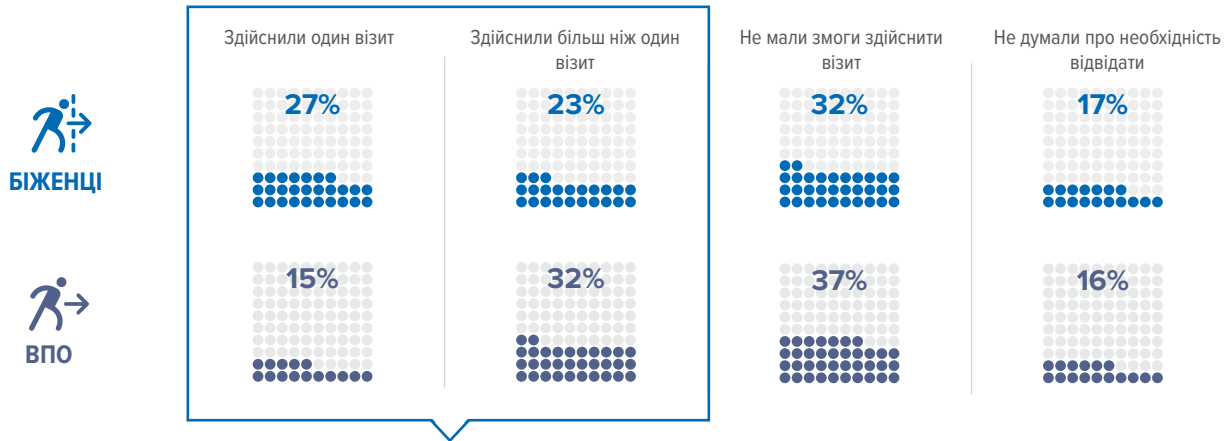
НАМИРИ ПОВЕРНУТИСЯ ЯКЩО ПОВНОМАСШТАБНА ВІЙНА ЗАКІНЧИТЬСЯ ПРОТЯГОМ НАСТУПНИХ 12 МІСЯЦІВ

ДОДАТКОВІ ФАКТОРИ, ЯКІ ДОЗВОЛЯТЬ ЗРОБИТИ РІШЕННЯ ПОВЕРНУТИСЯ, ЯКЩО ПОВНОМАСШТАБНА ВІЙНА ЗАКІНЧИТЬСЯ

КОРОТКОСТРОКОВІ ВІЗИТИ ДО УКРАЇНИ / МІСЦЯ ПОХОДЖЕННЯ БІЖЕНЦЯМИ ТА ВПО

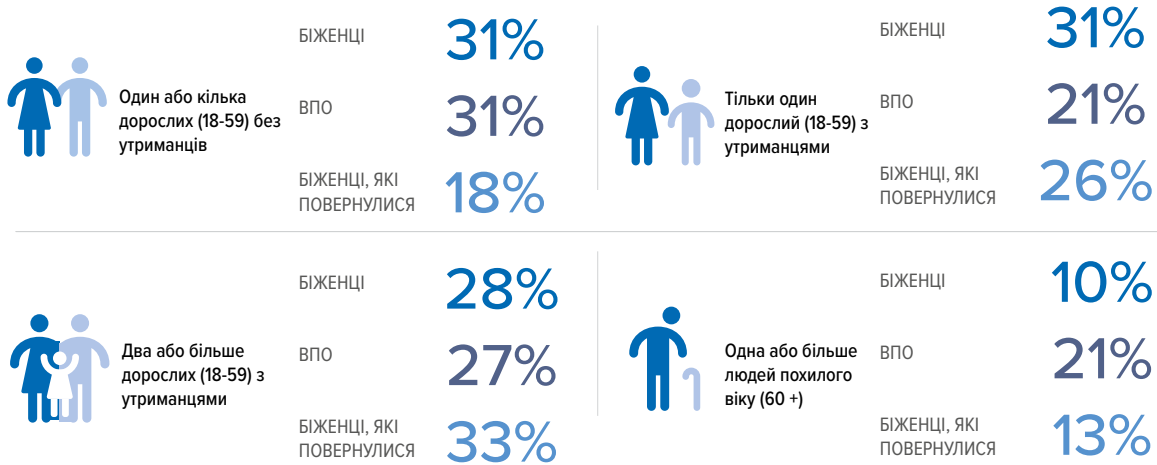
ОСНОВНІ ПРИЧИНИ КОРОТКОСТРОКОВИХ ВІЗИТІВ ДО УКРАЇНИ / МІСЦЯ ПОХОДЖЕННЯ

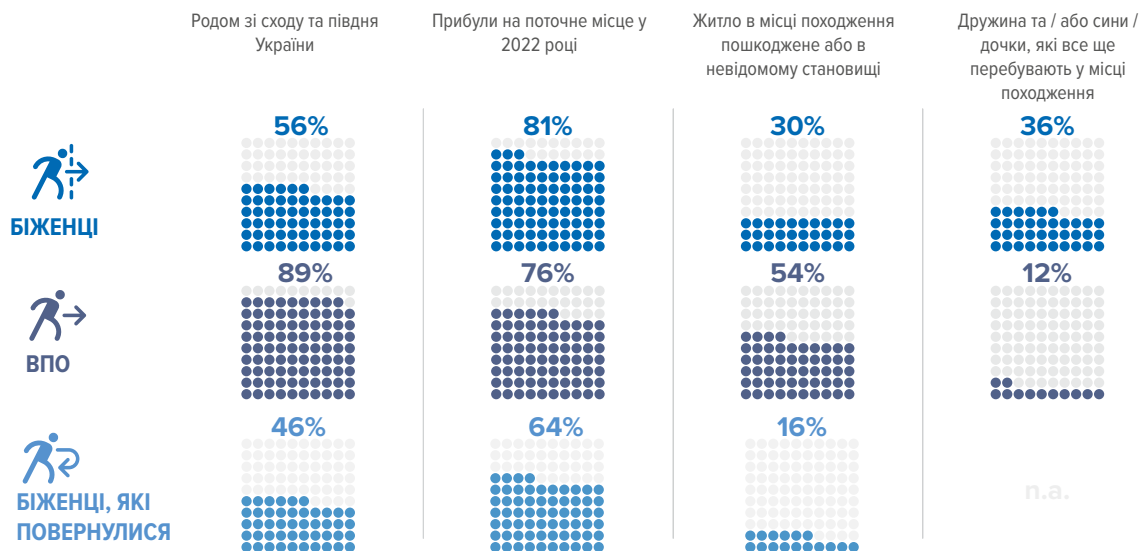
ДОСВІД БІЖЕНЦІВ, ЯКІ ПОВЕРНУЛИСЯ

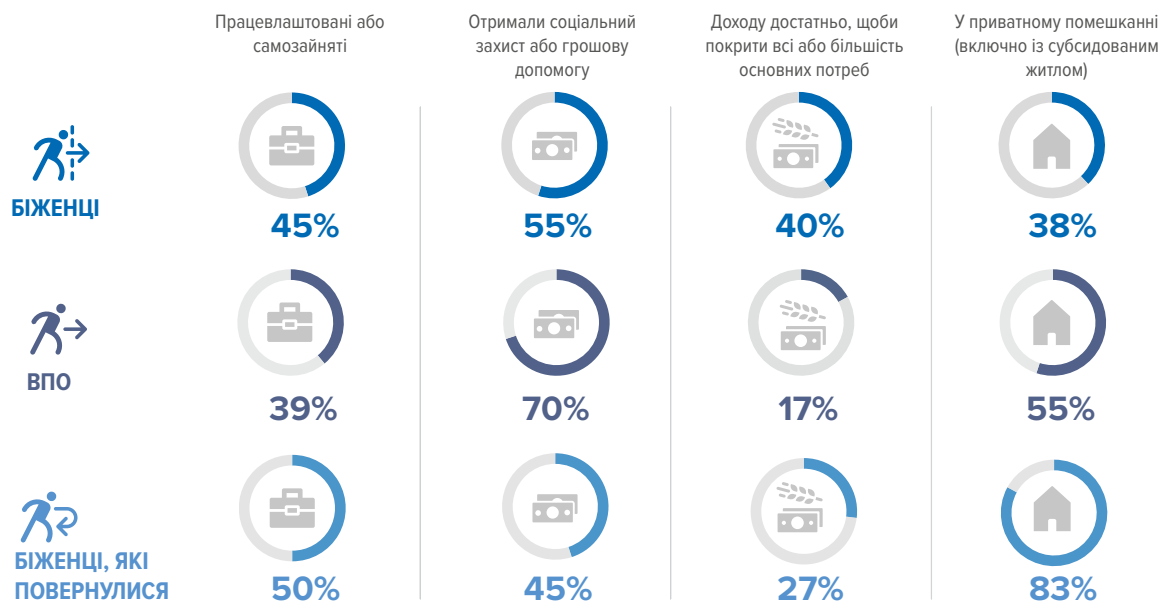
ПРОФІЛЬ ДОМОГОСПОДАРСТВ

МІСЦЯ ПОХОДЖЕННЯ ТА ПЕРЕМІЩЕННЯ

КЛЮЧОВІ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ ПОКАЗНИКИ

с. Шевченкове, Миколаївська область, Україна: Галина стоїть всередині свого пошкодженого будинку, який ремонтує будівельними матеріалами, наданими УВКБ ООН. Після важких обстрілів влітку 2022 року вона та її сім'я з трьома дітьми і двома онуками були змушені виїхати до Молдови. Пізніше вони вирішили повернутися в Україну, оскільки занадто сумували за родичами. © УВКБ ООН/Аліна Коваленко.

ЖИТТЯ НА ПАУЗІ: НАМІРИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ БІЖЕНЦІВ, ОСІБ, ЩО ПОВЕРНУЛИСЯ, ТА ВПО З УКРАЇНИ

ОГЛЯД РЕЗУЛЬТАТІВ

Лютий 2024 року

Європейське регіональне бюро УВКБ ООН
rbeext@unhcr.org
www.unhcr.org/europe

УВКБ ООН Україна
Email: ukrki@unhcr.org
Website: <https://www.unhcr.org/ua>

Для додаткової інформації перейдіть за посиланням УВКБ ООН Операційний портал даних. Україна:
<https://data.unhcr.org/en/situations/ukraine>

Ipsos SA у Швейцарії
Шемен дю Шато-Блох 11
1219 Ле-Ліньйон – Женева

Email: contact_switzerland@ipsos.com